

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา

งานศึกษานี้มีจุดเริ่มต้นจากผู้ศึกษาเป็นผู้สอนวิชาท้องถิ่นศึกษา ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนได้มอบหมายงานภาคปฏิบัติให้นักศึกษาทำการศึกษาชุมชนในลักษณะของงานกลุ่มๆ ละ 5 คน และประเด็นสำคัญของการศึกษาคือ ให้ศึกษาความเป็นชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนมาสู่ความเป็นสากล เมื่อนักศึกษากลุ่มหนึ่งได้เลือกศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของชุมชนป้อมมหากาฬเป็นชุมชนศึกษาพร้อมการนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนและบุคคลภายนอก ผลจากการศึกษาของกลุ่มชุมชนป้อมมหากาฬเป็นการศึกษาที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษซึ่งชุมชนแห่งนี้พบว่า มีความโดดเด่นกว่าชุมชนอื่นๆ ที่ศึกษาในด้านการรวมพลังการต่อสู้ของคนในชุมชนกับกรุงเทพมหานครอันเกิดจากการประกาศไ้ชื่อชุมชนมาตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2546 และในทางกฎหมายได้แจ้งให้ชุมชนแห่งนี้รื้อถอนออกไปภายในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2546 มิฉะนั้นกรุงเทพมหานครจะเข้ามาทำการรื้อถอนเอง “การไ้ชื่อ” ซึ่งกล่าวเป็นภาษาชาวบ้าน ในขณะที่ภาษากฎหมายใช้คำว่า “รื้อถอน” ชุมชนดังกล่าวได้ทำการต่อสู้ทางกฎหมายโดยการขออุทธรณ์พร้อมทั้งให้ความร่วมมือต่อรองกับภาครัฐในการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมการบริหารภายในป้อมมหากาฬ แต่ในปี 2548 คณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาทางกฎหมายให้ทราบว่าเรื่องนี้พื้นที่ชุมชนต้องนำไปสร้างสวนสาธารณะเท่านั้น แม้ว่าในทางกฎหมายชาวชุมชนผู้เรียกร้องในสิทธิชุมชนจะได้ชัยชนะแล้ว แต่คนในชุมชนยังคงอยู่อาศัยในชุมชนต่อไปอย่างไร้อนาคตมายาวนานกว่า 5 ปีแล้ว การศึกษาท้องถิ่นแห่งนี้เป็นงานที่ยังมิได้สิ้นสุดในผลของการเปลี่ยนแปลงของชุมชนดังเช่นงานกลุ่มอื่นๆ และยังมีข้อที่นำมาพิจารณาและสามารถอภิปรายประเด็นในการศึกษาได้ในหลายมิติ ดังนี้

1. มิติทางกฎหมาย ปัจจุบัน (2554) จากการพิจารณาผลครั้งสุดท้ายศาลปกครองสูงสุดปี 2552 ได้ตีความว่าพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬต้องสร้างเป็นสวนสาธารณะเท่านั้น ซึ่งข้อพิจารณาดังกล่าวนี้นี้ได้แจ้งความชัดเจนแล้วและชาวชุมชนจะต้องย้ายออกจากชุมชนดั้งเดิม
2. มิติทางสังคมและวัฒนธรรมรวมถึงวิถีชีวิตและจิตวิญญาณอันมาจากคนเป็นตัวตั้ง การรวมกลุ่มเพื่อการเรียกร้องสิทธิของชุมชน โดยไม่ยอมรับรื้อถอนออกจากชุมชนพร้อมการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกโดยมี สถาบันการศึกษาบางแห่งและนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอในด้านการหาทางออกเชิงสร้างสรรค์เพื่อขอให้รัฐรับพิจารณาและปรับเปลี่ยนวิถีคิดในเชิงอำนาจพร้อมการบังคับใช้กฎหมายโดยการละเลยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในด้านวิถีชีวิตของคน ซึ่งประเด็นการต่อสู้

เรียกร้องสิทธิได้นำไปเชื่อมโยงกับความเป็นคนจนเมืองในภาพรวมอันเป็นปัญหาสังคมของ กรุงเทพมหานครที่จะต้องดำเนินการแก้ไขและให้เป็นที่ไปตามหลักสิทธิมนุษยชนดังปรากฏตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญ

จากวันที่มีการปิดประกาศของกรุงเทพมหานครมาจนถึงปัจจุบัน (2554) ยาวนานกว่า 5 ปี ชุมชนป้อมมหากาฬยังคงดำรงอยู่ ยังมีได้ย้ายออกไปและกรุงเทพมหานครก็ยังมีได้ใช้พื้นที่แห่งนี้เพื่อเป็นสวนสาธารณะแห่งใหม่ให้กับชาวกรุงเทพฯ ได้เช่นกัน

หลังจากจบการสอนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษาภาคเรียนที่ 2/2553 ประมาณเดือน

กุมภาพันธ์ 2554 ผู้ศึกษาได้ประมวลจุดเด่นของชุมชนพร้อมทั้งนำเสนอหัวข้อวิจัยเรื่อง

ปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ: มิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของ ไทย โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า The Social Phenomenon of Pom Mahakan Community: The

New Dimension for Modern Thai Way และขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนสุนันทา ปี 2554 เพื่อทำการศึกษาเฉพาะในเรื่องของชุมชนแห่งนี้ ในเวลาต่อมาผู้ศึกษาได้รับ

การอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาได้ หลังจากนั้นเมื่อผู้ศึกษาทำการศึกษาในด้านเอกสารในเรื่องนี้

พบว่า เรื่องราวในชุมชนป้อมมหากาฬหลัง พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ถูกนำไปขยายผลในการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษาในหลายสาขาวิชาทั้งทางด้านภูมิสถาปัตยกรรม มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา อาทิ

การศึกษาของภาวิณี ไชยภาค (2551) เรื่องการต่อสู้ของผู้หญิงชุมชนมหากาฬในการต่อต้านการ

ไล่รื้อ ภูมิทัศน์ ไชยเศรษฐ์ (2547) เรื่องชุมชนป้อมมหากาฬ : การสร้างและต่อรองความหมายใน

พื้นที่ทางสังคม วีรยา จaylorรณ (2549) เรื่องสถานภาพสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร จีราวรรณ

พิเศษสกุลกิจ (2534) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณ

โบราณสถานป้อมมหากาฬ เมธี พยอมยงค์ (2533) ศึกษาลักษณะการขยายตัวของชุมชนแออัดใน

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาดังกล่าวได้ข้อสรุปและข้อสังเกตที่แตกต่างกันตามแต่

ลักษณะศาสตร์ของผู้ศึกษา ในที่นี้สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มศึกษาซึ่งเน้นทางกายภาพ ดังปรากฏในการศึกษาของจีราวรรณ พิเศษสกุลกิจ

และเมธี พยอมยงค์ ที่มีข้อเสนอแนะให้ดำเนินการปรับปรุงทางกายภาพในชุมชนและให้หรือชุมชน

ทั้งนี้เพื่อสนองตอบการมองไปสู่อนาคตในการเชื่อมโยงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนนี้ให้

เกิดผลด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของกรุงเทพมหานคร จึงเห็นด้วยกับฐานคิด

ของการวางแผนจากคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้เพื่อให้

กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่คนทั่วโลกให้ความสนใจรวมถึงการดำรงความเป็นเกียรติประวัติของชาติ

2. กลุ่มที่มองพื้นฐานจากจิตวิญญาณของผู้คนที่เคยตั้งถิ่นฐานในพื้นที่แห่งนี้ในพื้นที่ 4 ไร่ 3 งาน 59.35 ตารางวา มาหลายชั่วชีวิต ซึ่ง “สิทธิ” ที่กลุ่มคนกลุ่มนี้พึงมีโดยอ้างถึงความเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของชาวบ้านดังปรากฏในงานของภุริทัต ไชยเศรษฐ์ (2547) และการศึกษาของธณภณ วัฒนกุล (2550) ที่ได้นำเสนอความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ซึ่งกลุ่มคนที่อาศัยในพื้นที่ป้อมมหากาฬจัดเป็นกลุ่มของลิเกที่มีการแสดงในสมัยรัชกาลที่มีมาก่อน ถ้าหากให้ใช้พื้นที่ทางประวัติศาสตร์แห่งนี้ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่คนในชุมชนประกอบอาชีพที่ขยายผลความเป็นท้องถิ่นดั้งเดิมออกสู่ความเป็นสากล อาทิ การประกอบอาชีพการนวดแผนโบราณ การหลอมทอง การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง ทำกรงนก บันเคียวฤๅษี ขายกระเพาะปลา ตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชนดั้งเดิมในการบวชพอบูป้อมมหากาฬ การนำเสนอของภุริทัต ไชยเศรษฐ์ เพื่อประนีประนอมในด้านการให้คนในชุมชนสามารถดำรงอยู่ในชุมชนแห่งนี้ในฐานะผู้สืบทอดทางมรดกทางวัฒนธรรมของประวัติศาสตร์ชาวบ้านแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ โดยการเชื่อมโยงสิทธิของประชาชนในความหมายใหม่ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ 2540 การศึกษาในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มการศึกษาที่ใช้แนวคิดสมัยหลังอาณานิคมหรือแนวคิด postmodernism นอกจากการศึกษาเรื่องสิทธิแล้วกลุ่มนี้ยังได้มองลึกไปถึงการต่อสู้และเคลื่อนไหวของกลุ่มคนโดยเฉพาะการถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนผ่านการต่อสู้เรียกร้องและการทำกินของผู้หญิงในชุมชนป้อมมหากาฬ จำนวน 9 คน ดังปรากฏในงานศึกษาของภาวิณี ไชยภาค (2551) กลุ่มผู้หญิงจัดเป็นกลุ่มตัวแทนของคนชุมชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพและรักษาความอยู่รอดของคนอีกหลายชีวิต การศึกษาดังกล่าวได้มองลึกซึ้งในด้านจิตวิญญาณของคนที่ทำเลี้ยงครอบครัวเพื่อสร้างคนดีสู่สังคมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมเมืองหลวง

จากการวิพากษ์และการนำเสนอมาทั้งหมดได้มองพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬโดยมีมุมมองระหว่างคนกับพื้นที่ และถ้าหากมองในเรื่องพื้นที่ทุกฝ่ายที่นำเสนอการใช้พื้นที่และผู้อาศัยในพื้นที่ได้ใช้ข้ออ้างทางประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 - 5 มาเชื่อมโยงด้านการตั้งถิ่นฐานและนำสาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการเมืองกับการตั้งถิ่นฐานของคนเข้ามาศึกษาร่วมกัน จากการศึกษาในมิติดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับการศึกษาของ ม.ร.ว.อศินรพีพัฒน์ ในด้านมิติความสัมพันธ์ระหว่างคนกับเมืองที่ได้เติบโตมาพร้อมๆ กันในประวัติศาสตร์กรุงเทพฯ หรือกล่าวได้ว่า คนกับเมืองเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ด้วยเหตุนี้สภาพทางกายภาพในกรุงเทพฯ จึงมิได้มีผังเมืองมาก่อน แต่ได้อาศัยการปฏิสัมพันธ์ภายในลักษณะน้ำพึ่งเรือเสือพึ่ง

ปามาเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกัน เช่นเดียวกับการวิพากษ์ของศรีศกดิ์ วัลลิโกดม ในมุมมองที่บ้านเมืองเริ่มต้นพัฒนาการก่อตั้งเป็นชุมชนตามธรรมชาติแบบไทยๆ ในเวลาต่อมาเมื่อมีการนำผังเมืองแบบตะวันตกมาใช้เป็นผังเมืองที่มีรูปแบบทางกฎหมายจึงได้ก่อให้เกิดการจัดระเบียบพื้นที่ใหม่ โดยการไล่อื้อซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้ความเป็นชุมชนดั้งเดิมที่เคยก่อตั้งมาเป็นเวลาช้านานได้สูญเสียวัดมนธรรมชุมชนดั้งเดิมไปและส่งผลให้สังคมเมืองแบบใหม่ที่กล่าวถึงสิทธิและการครอบครองพื้นที่ตามกฎหมายได้เข้ามาแบ่งแยกความเป็นชุมชนระหว่างคนกับพื้นที่อย่างสิ้นเชิง และได้ส่งผลให้หลักการปฏิสัมพันธ์แบบดั้งเดิมของคนในชุมชนแบบไทยถูกรวบงำโดยความเป็นชุมชนเมืองแบบตะวันตกเข้ามาแทนที่ร่วมกับการใช้ชีวิตที่นำระบบทุนนิยมมาใช้ในการดำรงชีวิตและเป็นที่มาของการต่อสู้ซึ่งเรียกตนเองว่าคนจนเมือง เป็นต้น

การศึกษาพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬโดยใช้แนวความคิดด้านมิติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการศึกษาพร้อมการนำแนวคิดใหม่ในมิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของไทยมาเป็นกรอบในการศึกษาพร้อมการวิพากษ์วิจารณ์และการเสนอแนวทางในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนแห่งนี้ในภาคของอดีตกับความเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในยุคปัจจุบัน ภายใต้คำถามสำคัญว่า

1. ถ้าหากรัฐยังคงใช้นโยบายการไล่อื้อชุมชนแห่งนี้ โดยหวังคืนพื้นที่ของรัฐ สิ่งของรัฐต้องเผชิญจะปรากฏพฤติกรรมการต่อสู้ในรูปแบบต่างๆ กันของคนในชุมชนเพื่อการต่อต้านอำนาจรัฐตลอดไป
 2. ถ้าหากรัฐเปิดโอกาสให้ชุมชนแห่งนี้ยังคงดำรงอยู่ในพื้นที่เดิมต่อไป รัฐจะให้การยอมรับเพื่อนำการพัฒนาชุมชนได้หรือไม่และทำได้อย่างไรในเชิงกฎหมายและการควบคุมพื้นที่
- จากคำถามทั้งสองคำถามนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ: มิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของไทย ซึ่งการศึกษาในเรื่องนี้จะได้เชื่อมโยงรอยต่อของประวัติศาสตร์ชุมชนที่ยังปรากฏตัวในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นท้องถิ่นจากรากเหง้าดั้งเดิมกับการปรากฏตัวของชุมชนในช่วงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในระบบทุนนิยมและทางเลือกใหม่ระหว่างคนกับพื้นที่ที่สามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้มิติทางวัฒนธรรมแบบไทย การศึกษาพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬจัดเป็นพื้นที่แห่งแรกที่คนในชุมชนรวมตัวกันและนำเอามิติทางวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติดั้งเดิมของชุมชนที่สืบทอดต่อกันมานำไปสู่ความถ้อยทอดสู่สังคมภายนอก พร้อมการใช้เหตุผลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการรักษาชุมชน กลไกและกลยุทธ์ของคนในพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬจึงมีความน่าสนใจต่อการศึกษา ผู้

ศึกษาจึงได้เลือกประเด็นการศึกษาในหัวข้อปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ : มิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนตามประวัติศาสตร์กาลเวลา
2. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาพื้นที่อาศัย

สมมติฐานในการศึกษา

1. แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬเป็นผลมาจากแนวคิดในการบริหารของรัฐที่ให้ความสำคัญภายใต้ระบบทุนนิยมโดยขาดการมองการพัฒนาซึ่งเริ่มจากรากฐานของวัฒนธรรมชุมชน
2. การเป็นสมัยใหม่จากรูปแบบการรับวัฒนธรรมตะวันตกได้นำระบบกฎหมายและการบริหารเชิงอำนาจมาเป็นหลักในการบริหารและจัดการพื้นที่จึงเป็นที่มาของความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนพร้อมเกิดนิยามใหม่คำว่า “ไล้รื้อ” ก็กับการต่อต้านอำนาจรัฐที่ปฏิเสธสิทธิของประชาชน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ : มิติใหม่ในเส้นทางการเป็นสมัยใหม่ของไทยมีขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาสาระสังเขปของป้อมมหากาฬในมิติด้านกายภาพและประวัติศาสตร์เพื่อเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงความเป็นมาในอดีตและพัฒนาการของชุมชนแห่งนี้อันเป็นที่มาของการรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ซึ่งก่อให้เกิดเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและเป็นประเด็นในการต่อต้านอำนาจของรัฐ โดยใช้พลังสิทธิของชุมชนในการกำหนดเป็นยุทธวิธีในการต่อสู้อย่างสันติ
3. ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการรักษาสิทธิของชุมชนของกลุ่มคนในชุมชนป้อมมหากาฬกับการรักษาความเป็นชุมชนในปัจจุบันและอนาคต
4. การศึกษาในเรื่องนี้จะไม่นำความขัดแย้งระหว่างองค์กรภาครัฐกับชุมชนมาเป็นข้อวิพากษ์ หากแต่จะทำการศึกษาจากข้อเท็จจริงและนำแนวคิดวัฒนธรรมการเป็นสมัยใหม่ของไทยเป็นแนวทางในการวิพากษ์พื้นที่แห่งนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องของชุมชนป้อมมหากาฬในทุกมิติและทำการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างความเข้าใจในนิยามของคำว่าไล้รื้อกับการต่อต้านที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน
2. การศึกษาแนวใหม่จากแนวคิดที่เชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันระหว่างราษฎรกับรัฐซึ่งจะเป็นแนวทางการศึกษาความขัดแย้งในลักษณะนี้ในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีเหตุผล

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย

1. การเข้าสู่พื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬไม่เป็นพื้นที่ที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าออกอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะความไม่ไว้วางใจในการเข้ามาของการศึกษาที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการฝึกกำลังของคนในชุมชนที่อยู่ในภาวะการต่อต้านอำนาจรัฐ การเข้าชุมชนจะต้องมีการแจ้งถึงผู้นำชุมชนพร้อมการนัดหมายเป็นการล่วงหน้า
 2. กลุ่มแกนนำที่สำคัญของคนในชุมชนเป็นบุคคลที่มีงานประจำซึ่งจะต้องประกอบอาชีพกับกลุ่มที่ปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรเอกชนที่ขอเชิญไปร่วมกิจกรรมนอกพื้นที่ ซึ่งส่งผลในด้านการนัดหมายเวลากับผู้วิจัยรวมถึงการกำหนดแผนในการดำเนินการ อาทิ การจัดสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์
 3. การเปลี่ยนแปลงผู้นำชุมชนคนเดิมและคนปัจจุบันส่งผลให้ผู้วิจัยจะต้องทำความรู้จักและเชื่อมโยงประเด็นในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้
 4. เรื่องของชุมชนป้อมมหากาฬได้มีคำตอบอย่างชัดเจนในเชิงกฎหมายโดยให้จัดสร้างสวนสาธารณะ แต่ทางชุมชนยังคงต่อสู้ต่อไปและทางกรุงเทพมหานครยังมิได้แสดงการริ่ถอนอย่างจริงจัง อีกทั้งกรณีตัวอย่างในการเรียกร้องสิทธิที่ดินในลักษณะชุมชนป้อมมหากาฬยังคงปรากฏในพื้นที่แห่งอื่นๆ ในกรุงเทพฯ ดังนั้น เรื่องราวการต่อต้านการไล้รื้อจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน การพิจารณาต่างๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนต่างๆ จึงต้องดำเนินการอย่างรอบคอบทั้งฝ่ายชุมชนและภาครัฐ
- พ.ศ. 2549 คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความออกมาแล้วว่า พ.ร.ฎ. เวนคืนที่ดินเพื่อสร้างสวนสาธารณะเท่านั้น ดังนั้นการนำชุมชนเข้ามาอยู่ในพื้นที่ร่วมด้วย จึงไม่สามารถทำได้ซึ่งเป็นเหตุให้โครงการสวนสาธารณะกลับมาดำเนินใหม่ต่อไปและชุมชนมีอาจอยู่ในพื้นที่ต่อไปได้
- พ.ศ. 2551 - 2552 กรุงเทพมหานครจัดทำแผนเวนคืนเพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะตามเดิมพร้อมปิดประกาศรื้อพื้นที่ 30 วัน อย่างไรก็ตามคนในชุมชนที่เคยต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิของชุมชนยังคงตั้งมั่นในพื้นที่แห่งนี้

หลัง พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน จากความเห็นที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์นิตินักศึกษาดับ
ชุมชนป้อมมหากาฬในการนำเสนอของ ธรรมฤทธิ เอกสมิทธิ์ และวรวรรษ รักรวงษ์ 2552 หน้า 5
กล่าวถึงพื้นที่แห่งนี้ว่าเป็นพื้นที่ไร้อนาคต

คำอธิบายและคำจำกัดความของคำสำคัญในการวิจัย มีดังนี้

ปรากฏการณ์ทางสังคม หมายถึง สภาพทางสังคมในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งซึ่งจะมี
ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ สิ่งที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเป็นพลวัต ไม่มีแบบแผนที่ปรากฏในลักษณะที่
ตายตัว ในการศึกษาสามารถใช้มิติทางสังคมทั้งมิติอัตวิสัยและภาวะวิสัย ทำให้ความเข้าใจใน
ปรากฏการณ์และพฤติกรรมของมนุษย์พร้อมการสะท้อนให้เห็นหน้าที่ทางสังคมของแต่ละชุมชน
มิติใหม่ในการเป็นเส้นทางความเป็นสมัยใหม่ของไทย หมายถึง การให้ความสำคัญกับ
ความเป็นท้องถิ่นโดยการยอมรับว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีระบบชุมชนเป็นฐาน ชุมชนเป็นที่มา
ของเมือง การเคารพในศักดิ์ศรีของคนในชุมชน ความเป็นชุมชนที่สัมพันธ์กับรูปแบบเฉพาะ
ทางด้านความประณีตสุนทรีย์ มีความอยู่เย็นเป็นสุขและเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่คนในชุมชนเห็น
ในคุณค่า ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดกับโลกภายนอกเป็นวัฒนธรรมชุมชนที่มีได้เสียโครงสร้างทาง
วัฒนธรรมรวมถึงสามารถก้าวหน้าไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ได้ ซึ่งนิยามนี้อาจ
เข้าใจได้ในความหมายเดียวกับท้องถิ่นอภีวัตน์

